

Nie indycz się, Zajączku

Opracowanie metodyczne Ireneusz Artur Gryz

Etap edukacji:
klasy I–III szkoły podstawowej

Przedmiot:
nauczanie zintegrowane (edukacja polonistyczna, społeczna i przyrodnicza)

Czas trwania zajęć:
1 godzina lekcyjna

Cel ogólny:
Kształtowanie kompetencji niezbędnych do odbioru tekstów kultury (wyodrębnianie postaci i zdarzeń, ustalanie ich kolejności oraz wzajemnych zależności), jak również kompetencji językowych w zakresie rozpoznawania i tworzenia wyrazów pokrewnych.

Cele szczegółowe

Uczeń:

- wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji;
- słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela oraz innych osób ze swojego otoczenia;
- okazuje szacunek wypowiadającej się osobie;
- zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi;
- słucha i czeka na swoją kolej, panuje nad chęcią nagłego wypowiedzenia się;
- wypowiada się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z przeżyciami czy lekturą;
- omawia treść ilustracji;
- nadaje znaczenie czynnościom i doświadczeniom;
- czyta w skupieniu po cichu teksty drukowane;
- ustala kolejność zdarzeń oraz ich wzajemną zależność;

- rozróżnia rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki i stosuje je w poprawnej formie;
- rozpoznaje wyrazy o znaczeniu przeciwnym, wyrazy pokrewne i o znaczeniu bliskoznacznym;
- posługuje się kalendarzem;
- odczytuje oraz zapisuje znaki rzymskie;
- rozpoznaje w swoim otoczeniu popularne gatunki roślin i zwierząt;
- rozpoznaje wybrane zwierzęta i rośliny, których nie spotyka się w polskim środowisku przyrodniczym;
- wyjaśnia istotę obserwowanych zjawisk przyrodniczych według procesu przyczynowo-skutkowego i czasowego;
- wyróżnia w obrazach cechy charakterystyczne zwierząt;
- słucha w skupieniu krótkich utworów muzycznych;
- śpiewa piosenki podczas zabawy;
- wykorzystuje pracę zespołową w procesie uczenia się.

Metody i formy pracy:

eksponująca – projekcja filmu, pogadanka, elementy „burzy mózgow”, metoda elicytacji, rozmowa dydaktyczna, gra dydaktyczna; praca indywidualna, w grupach i z całym zespołem

Materiały dydaktyczne:

Nowe przygody Misia Uszatka – Byłem tu pierwszy – jeden z odcinków animowanego serialu o przygodach Misia Uszatka w reżyserii Eugeniusza Ignaciuka, karty pracy, tablica/tablica multimedialna, zestaw zdjęć zwierząt

Słowa kluczowe:

Miś Uszatek, animacja, pory roku, znaki rzymskie, wyrazy pokrewne, piosenka

Przebieg zajęć

1. Pogadanka wprowadzająca w problematykę zajęć.

Nauczyciel wita uczniów i informuje ich, że w trakcie lekcji zostanie wykorzystany film animowany o przygodach jednego z najbardziej popularnych w zeszłym stuleciu bohaterów polskich seriali telewizyjnych dla dzieci. Prosi, aby uczniowie na podstawie podawanych przez niego informacji spróbowali odgadnąć, o kim jest mowa. Prowadzący zajęcia informuje uczniów o tym, że: serial o przygodach tej postaci emitowano w latach 1975–1987; nim postać ta została „gwiazdą” serialu, była bohaterem książek i magazynu dla dzieci; powstało ponad 100 odcinków serialu; postać ta ma swój własny pomnik znajdujący się w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej. Zakładamy, że uczniowie przedstawia co najmniej kilka propozycji np. Reksio, Miś Colargol, Kot Filemon, Koziołek Matołek. Imiona wskazanych przez uczniów bohaterów zostają zapisane na tablicy, nawet jeśli dalece odbiegają od oczekiwanych (np. nie są to bohaterowie polskiego serialu, serialu animowanego, produkcji telewizyjnej z zeszłego stulecia itd.).

2. Doskonalenie umiejętności czytania po cichu tekstu drukowanego.

Ponieważ na tablicy zapisanych zostało kilka imion, nauczyciel prosi uczniów, aby odkryli tożsamość postaci, zapoznając się z tekstem piosenki śpiewanej przez nią w trakcie filmu. Każdy z uczniów otrzymuje kartę z tekstem (załącznik nr 1), w którym brakuje jednak imienia bohatera filmu. Zakładamy, że uczniowie dzięki zwrotom takim jak: „śmieszny miś”, „gruby miś” oraz „klapnięte uszko” odgadną, że bohaterem jest Miś Uszatek, a jeśli nigdy o nim nie słyszeli, to wywnioskują, że „tajemniczą” postacią jest miś z klapniętym uszkiem (w takiej sytuacji nauczyciel informuje podopiecznych, że bohater o takiej charakterystyce znany był polskiej dziecięcej publiczności drugiej połowy XX w. jako Miś Uszatek).

3. Rozwijanie kompetencji uczniów w zakresie słuchania w skupieniu krótkich utworów muzycznych oraz śpiewania piosenek.

Dla upewnienia się, że bohaterem piosenki, a co za tym idzie i filmu, jest Miś Uszatek, uczniowie

oglądają odpowiedni fragment filmu (od 11 do 50 sekundy) i słuchają piosenki. Następnie samodzielnie (lub wraz z Misiem Uszatkiem) śpiewają ją.

4. Doskonalenie umiejętności posługiwania się kalendarzem oraz szeregowania obserwowanych zjawisk przyrodniczych według procesu przyczynowo-skutkowego i czasowego.

Nauczyciel prosi, aby uczniowie na podstawie obejrzanego właśnie fragmentu filmu ustalili, kiedy mają miejsce wydarzenia tam przedstawione oraz uzasadnili swoje przypuszczenia. Podopieczni powinni zauważyć, że ze względu na przedstawione warunki atmosferyczne i rodzaj odzieży bohaterów akcja rozgrywa się zimą. Nauczyciel prosi, aby uczniowie przypomnieli nazwy pozostałych pór roku. Zostają one zapisane na tablicy zgodnie z kolejnością ich następowania w ciągu roku kalendarzowego. Następnie uczniowie pracują w parach. Każda para otrzymuje zestaw kart z nazwami pór roku i miesięcy (załącznik nr 2, model do pocięcia). Ich zadaniem jest połączenie kart z nazwami pór roku z kartami przedstawiającymi nazwy miesięcy. Prowadzący zajęcia przypomina dzieciom, że początek każdej z pór roku nie zbiega się z początkiem poszczególnych miesięcy. W trakcie wykonywania ćwiczenia nauczyciel monitoruje postęp prac, wspomaga podopiecznych jeśli jest to konieczne i sprawdza poprawność wykonania zadania.

5. Kształtowanie kompetencji w zakresie odczytywania oraz zapisywania znaków rzymskich.

Uczniowie kontynuują pracę w parach. Każda para otrzymuje zestaw kart (załącznik nr 3, model do pocięcia) ze znakami rzymskimi od I do XII. Zadaniem uczniów jest przyporządkowanie kartom z nazwami miesięcy, otrzymanym na wcześniejszym etapie zajęć, odpowiadających im znaków rzymskich.

6. Doskonalenie umiejętności ustalania kolejności zdarzeń oraz ich wzajemnych zależności.

Prowadzący zajęcia zaprasza do obejrzenia filmu pt. *Nowe przygody Misia Uszatka – Byłem tu pierwszy*. Uczniowie zostają poproszeni o uważne śledzenie fabuły i wypełnienie karty pracy

(załącznik nr 4) zawierającej wypowiedzi bohaterów. Zadaniem uczniów jest zapisanie obok każdego podanego zdania, który z bohaterów je wypowiedział. Nauczyciel powinien poinformować podopiecznych, że nie należy w trakcie tego ćwiczenia wypełniać pierwszej kolumny na karcie odpowiedzi (oznaczonej skrótem nr). Po zakończeniu projekcji odpowiedzi zostają sprawdzone poprzez głośne ich odczytanie. Nauczyciel prosi, aby uczniowie ustawili teraz wypowiedzi bohaterów w takiej kolejności, w jakiej padały one w trakcie projekcji. W tym celu należy wpisać właściwy numer w pierwszej kolumnie na karcie odpowiedzi. Wyjaśnia, że numerować zdania można jedynie, używając znaków rzymskich. Po zakończeniu ćwiczenia odpowiedzi zostają sprawdzone poprzez głośne ich odczytanie (jeżeli nauczyciel dysponuje odpowiednim wyposażeniem pracowni, może wyświetlić kartę pracy z naniesionymi na nią odpowiedziami [załącznik nr 5]).

7. Rozwijanie kompetencji w zakresie wyciągania wniosków i formułowania przypuszczeń wynikających z kontekstu.

Nauczyciel prosi uczniów, aby przypomnieli sobie, w jakich okolicznościach zostały wypowiedziane przez Misia Uszatka słowa „nie indycz się, Zajączku” i spróbowali wyjaśnić ich znaczenie. Jeżeli dzieci mają problem ze sformułowaniem prawidłowej odpowiedzi, prowadzący zajęcia może pomóc, zadając serię pytań pomocniczych (np. Z nazwą jakiego zwierzęcia związany jest ten zwrot?, jak wygląda indyk?, jakiego koloru jest głowa i szyja indyka?, w jakich sytuacjach człowiek robi się czerwony?).

Praca domowa.

Uczniowie otrzymują karty pracy (załącznik nr 7) zawierające definicje znaczeń czasowników odnalezionych w wykreślance. Ich zadaniem jest dopisanie odpowiednich czasowników obok definicji.

8. Doskonalenie umiejętności rozpoznawania popularnych gatunków roślin i zwierząt, a także wybranych gatunków spoza polskiego środowiska przyrodniczego.

Po ustaleniu znaczenia zwrotu „indyczyć się” nauczyciel prosi uczniów, aby przyjrzeni się zdjęciom (nauczyciel wcześniej przygotowuje materiał ikonograficzny) przedstawiającym różne gatunki zwierząt i spróbowali je rozpoznać. Nazwy zwierząt zostają zapisane na tablicy (baran, byk, chomik, [szara] gęś, jeź, lasica, małpa, mysz, pies, sęp, ślimak).

9. Rozwijanie kompetencji w zakresie rozpoznawania i tworzenia wyrazów pokrewnych.

Prowadzący zajęcia informuje uczniów, że w języku polskim od nazw zwierząt zaprezentowanych przed chwilą na zdjęciach można utworzyć czasowniki opisujące pewne charakterystyczne zachowania – tak jak w przypadku omówionego już zwrotu „indyczyć się”. Prowadzący zajęcia rozdaje uczniom karty pracy (załącznik nr 6) z wydrukowaną na nich wykreślanką, w której ukrytych zostało 11 takich właśnie czasowników utworzonych od nazw zwierząt (zapisanych na tablicy). Zadaniem dzieci jest odnalezienie i zaznaczenie ich. W trakcie pracy nauczyciel monitoruje postępy uczniów, pomagając tym osobom, które mają problemy z wykonaniem zadania. Po upływie wyznaczonego czasu następuje sprawdzenie odpowiedzi. W zależności od możliwości technicznych można tego dokonać poprzez porównanie przez uczniów kart odpowiedzi z: wyświetlonym na tablicy multimedialnej wzorcem, wydrukowanymi przez nauczyciela kartami odpowiedzi czy też porównanie rozwiązań własnych z rozwiązaniami innych uczniów.

Załącznik nr 1

Kto pamięta moje imię? Kto zapomniał, powiem wam.

Ja nazywam się, bo klapnięte uszko mam.

Jestem sobie mały miś, gruby miś.

Znam się z dziećmi nie od dziś.

Jestem sobie mały miś, śmieszny miś.

Znam się z dziećmi nie od dziś.

Załącznik nr 2

WIOSNA	LATO	JESIEŃ	ZIMA
styczeń	luty	marzec	kwiecień
maj	czerwiec	lipiec	sierpień
wrzesień	październik	listopad	grudzień

Załącznik nr 3

I	II	III	IV
V	VI	VII	VIII
IX	X	XI	XII

Załącznik nr 4

NR	WYPOWIEDŹ	OSOBA
	„Nie indycz się, Zajączku”.	
	„A teraz wszyscy na sanki”.	
	„Łubudu, ma się rozumieć”.	
	„Umyjcie łapy i na śniadanie”.	
	„Miejsca starczy dla wszystkich”.	
	„Zajął najlepsze miejsce!”.	
	„Odjeżdżamy w sam środek zimy”.	
	„Ja tu, a ty tu. Albo odwrotnie”.	
	„Postąpiłeś szkaradnie”.	
	„Macie słuchać pani”.	
	„Nie gniewam się, Zajączku”.	
	„Nie pomyślałem, co robię”.	

Załącznik nr 4 – klucz odpowiedzi

NR	WYPOWIEDŹ	OSOBA
	„Nie indycz się, Zajączku”.	USZATEK
	„A teraz wszyscy na sanki”.	PANI NAUCZYCIELKA
	„Łubudu, ma się rozumieć”.	PROSIACZEK
	„Umyjcie łapy i na śniadanie”.	PANI NAUCZYCIELKA
	„Miejsca starczy dla wszystkich”.	PROSIACZEK
	„Zajął najlepsze miejsce!”.	ZAJĄCZEK
	„Odjeżdżamy w sam środek zimy”.	PAN KIEROWCA
	„Ja tu, a ty tu. Albo odwrotnie”.	KRÓLICZKI
	„Postąpiłeś szkaradnie”.	USZATEK
	„Macie słuchać pani”.	MAMA KRÓLICZKÓW
	„Nie gniewam się, Zajączku”.	PROSIACZEK
	„Nie pomyślałem, co robię”.	ZAJĄCZEK

Załącznik nr 5

NR	WYPOWIEDŹ	OSOBA
VII	„Nie indycz się, Zajączku”.	USZATEK
XII	„A teraz wszyscy na sanki”.	PANI NAUCZYCIELKA
VIII	„Łubudu, ma się rozumieć”.	PROSIACZEK
IV	„Umyjcie łapy i na śniadanie”.	PANI NAUCZYCIELKA
II	„Miejsca starczy dla wszystkich”.	PROSIACZEK
VI	„Zajął najlepsze miejsce!”.	ZAJĄCZEK
III	„Odjeżdżamy w sam środek zimy”.	PAN KIEROWCA
V	„Ja tu, a ty tu. Albo odwrotnie”.	KRÓLICZKI
IX	„Postąpiłeś szkaradnie”.	USZATEK
I	„Macie słuchać pani”.	MAMA KRÓLICZKÓW
XI	„Nie gniewam się, Zajączku”.	PROSIACZEK
X	„Nie pomyślałem, co robię”.	ZAJĄCZEK

Załącznik nr 6

A	C	H	O	M	I	K	O	W	A	Ć	Z	X
Y	Ó	Z	B	A	R	A	N	I	E	Ć	W	H
X	W	S	Ą	Ł	Ó	Z	G	C	W	O	X	Y
Z	A	S	Ę	P	I	Ć	S	I	Ę	D	K	W
S	Z	A	R	O	G	Ę	S	I	Ć	S	I	Ę
Ó	P	T	Z	W	Ą	Ę	D	P	P	K	L	Ł
J	R	Ż	A	A	B	Ą	Ó	Y	S	X	Ł	A
J	E	Ż	Y	Ć	S	I	Ę	X	I	Y	Ó	S
B	Y	C	Z	Y	Ć	S	I	Ę	O	Ą	X	I
Ś	Ę	Ż	Ó	X	O	S	J	Ą	C	Ś	Y	Ć
M	Y	S	Z	K	O	W	A	Ć	Z	H	Z	S
M	X	Ć	Z	R	A	W	Ę	Ć	Y	Ś	Z	I
X	Ś	L	I	M	A	C	Z	Y	Ć	S	I	Ę

Załącznik nr 6 – klucz odpowiedzi

A	C	H	O	M	I	K	O	W	A	Ć	Z	X
Y	Ó	Z	B	A	R	A	N	I	E	Ć	W	H
X	W	S	Ą	Ł	Ó	Z	G	C	W	O	X	Y
Z	A	S	Ę	P	I	Ć	S	I	Ę	D	K	W
S	Z	A	R	O	G	Ę	S	I	Ć	S	I	Ę
Ó	P	T	Z	W	Ą	Ę	D	P	P	K	L	Ł
J	R	Ż	A	A	B	Ą	Ó	Y	S	X	Ł	A
J	E	Ż	Y	Ć	S	I	Ę	X	I	Y	Ó	S
B	Y	C	Z	Y	Ć	S	I	Ę	O	Ą	X	I
Ś	Ę	Ż	Ó	X	O	S	J	Ą	C	Ś	Y	Ć
M	Y	S	Z	K	O	W	A	Ć	Z	H	Z	S
M	X	Ć	Z	R	A	W	Ę	Ć	Y	Ś	Z	I
X	Ś	L	I	M	A	C	Z	Y	Ć	S	I	Ę

Załącznik nr 7

	chować coś na zapas, często niepotrzebnie
	posuwać się lub odbywać się bardzo powoli
	zaglądać do różnych miejsc, zwykle szukając czegoś
	leniuchować
	stawać się nieufnym
	nadużywać swojej władzy
	głośno wyrażać swoje niezadowolenie
	stać się posępnym lub ponurym
	zostać zaskoczonym i nie wiedzieć, jak się zachować
	bezkrytycznie naśladować kogoś lub coś/ przedrzeźniać
	przymilać się

Załącznik nr 7 – klucz odpowiedzi

CHOMIKOWAĆ	chować coś na zapas, często niepotrzebnie
ŚLIMACZYĆ SIĘ	posuwać się lub odbywać się bardzo powoli
MYSZKOWAĆ	zaglądać do różnych miejsc, zwykle szukając czegoś
BYCZYĆ SIĘ	leniuchować
JEŻYĆ SIĘ	stawać się nieufnym
SZAROGĘSIĆ SIĘ	nadużywać swojej władzy
PSIOCZYĆ	głośno wyrażać swoje niezadowolenie
ZASEPIĆ SIĘ	stać się posępnym lub ponurym
ZBARANIEĆ	zostać zaskoczonym i nie wiedzieć, jak się zachować
MAŁPOWAĆ	bezkrytycznie naśladować kogoś lub coś/ przedrzeźniać
ŁASIĆ SIĘ	przymilać się